

El consol del sogre

ISAAC FERNÁNDEZ SANVISENS

NARRATIVA

Anna Gavalda, *L'estimava*.
Traducció de Maria-Antònia
Oliver. Edicions 62.
Barcelona, 2003.

El tema no és nou. Els sentiments no passen de moda, i la desesperació d'una dona abandonada per un marit de qui està completament enamorada encara és capaç de captivar l'atenció i l'emoció des de les pàgines d'un llibre. La trencadissa més completa d'un cor entregat a la dependència de la seguretat matrimonial i a la tendresa d'una parella per a tota la vida no pot deixar indiferent ningú quan un escriptor –en aquest cas, escriptora– ho reflecteix amb fidelitat, eficàcia i tota la versemblança que atorguen els casos similars de què tothom ha sentit a parlar alguna vegada.

La situació de partida és estranya. Pierre s'emporta en cotxe la seva jove, Chloé, i les dues nétes a la casa de camp on habitualment passen els estius, just quan el fill d'ell, Adrien, ha abandonat la Chloé per una dona més jove. Les 142 pàgines de lectura àgil

que conté *L'estimava* discorren en aquesta casa de poble al llarg d'un parell de dies –i de nits– d'hivern, en què el fred intens i les incomoditats d'una segona residència més pensada per a èpoques de bon temps contribueixen a completar un ambient tan inhòspit com els sentiments que habiten en els dos protagonistes de la història.

Anna Gavalda (Boulogne-Billancourt, 1970) debuta en el gènere de la novel·la amb aquesta obra, després d'una excel·lent acollida a França de la seva *opera prima*, un llibre de relats titulat *M'agradaria que algú m'esperés en algun lloc* que va seduir uns dos-cents mil lectors al nord del Pirineu.

UN DIÀLEG A DUES VEUS

El cos de *L'estimava*, des del moment que arriben a la casa de camp, pren la forma d'un diàleg que ja no s'acabarà fins al mateix final de la novel·la, tot i que sí que s'interromp en alguna ocasió. És la transcripció de la conversa que mantenen sogre i jove, a través de la qual descobrim la qualitat dels sentiments de tots dos i la seva transformació o evolució.

Pierre comença el llibre com un personatge gris i hermètic, un home en la seixantena obsessionat per la feina d'admi-

nistrador d'un negoci familiar en el ram del comerç i amb una forta projecció internacional. Chloé –que és qui guia els lectors, des del seu punt de vista– el veu, segons expressa ella mateixa, com un “vell capsigrany”, egoista i sense sentiments. D'altra banda, ella era una dona satisfeta i de família, amb poques preocupacions més enllà de les nenes i pocs maldecaps més complexos que el destí de les pròximes vacances, a qui han desmuntat el món sota els peus amb la marxa de l'Adrien. A través de les paraules que Pierre i Chloé intercanvien, es produirà una gran transformació en tots dos i en el concepte que ella té d'ell. L'avi de les nenes confessa sense embuts l'estimació que sempre ha sentit per la noia, a qui té en millor concepte que el seu mateix fill. En Pierre aconsegueix consolar la noia narrant-li la història d'amor extraconjugal que ell va viure, un afer en què va abocar a cabassos uns sentiments que ni tan sols era conscient que podia experimentar.

Anna Gavalda basteix la narració amb un estil breu i molt directe. No hi ha acotacions a les intervencions de ningú, si no són els mateixos pensaments de la Chloé, única veu narrativa de *L'estimava*.

CRISTINA CALDERER

La francesa Anna Gavalda ha publicat la seva primera novel·la

Aquesta tècnica fa que autora i lector estableixin una relació especial a través de la protagonista, que es converteix en *alter ego* de Gavalda; els sobretensos sovintegen i la imaginació pren un paper fonamental a l'hora de fer-se a la idea dels detalls físics, ja que els psicològics estan molt ben descrits.

El títol del llibre amaga una ambigüitat sobre la per-

sona que *estimava*, una ambigüitat que queda resolta si recorren a la versió original, *Je l'aimais*, que implica directament la Chloé, ja que és l'única veu durant tota la novel·la. Un títol que parla amb llàgrimes, un títol que evoca una dona perduda, desesperada i deprimida, però que no permet sospitar que l'únic consol que trobarà serà el del sogre.

ASSAIG

Sergio González Rodríguez,
Huesos en el desierto.
Anagrama. Barcelona, 2002.

Passo la darrera pàgina de *Huesos en el desierto* i m'envaeix un gran desassossec. Vull entendre com és possible tanta injustícia, horror i crueltat. Prenc de la prestatgeria un parell de volums de Friedrich Nietzsche, un dels filòsofs més fàcils de malentendre. Recorro a ell perquè Nietzsche va posar el dit a la llaga sobre el sistema de valors occidental pronosticant la resurrecció del nihilisme, el corc d'una civilització cristiana, democràtica i positivista. ¿No són aquests els fonaments de la societat actual, ara ja ultraliberal i que propugna la globalització econòmica? Un model que ha portat també a l'extrem la desigualtat entre els pobles, la violència sexual contra les dones i la injustícia sanitària i alimentària a nivell mundial. Nietzsche es va preguntar com es pot experimentar el plaer fent sofrir els altres. La satisfacció, segons el filòsof, radica en el poder de l'atacant per fer mal a la víctima. Em capfico sobre si és aquest el mòbil dels causants del dolor als centenars de dones

mexicanes agredides sexualment, torturades i executades.

Rellegeixo la crònica de Sergio González, periodista del diari mexicà *Reforma*. Ens indueix a fer un exercici. Imaginin una ciutat on el crim organitzat actués a l'empara de les autoritats. Un indret on la policia no perseguís els autors de segrestos, violacions i assassinats. Un país on els polítics tinguessin relacions habituals amb narcotraficants i mafiosos. Afegeixin al desconcert uns habitants sotmesos a la pobresa i a l'analfabetisme. Pensin en centenars de milers de persones immigrades, desarrelades, vivint en espais insalubres, carrers sense llum plens de pols i de brutícia. Projectin la idea en un desert on les empreses fessin treballar per quatre duros una població sense educació, instal·lada en un sistema consumista que perpetua un neoesclavisme atroç. Incorporin un context masclista destructor, en què les dones fossin les principals víctimes, una societat que atemptés quotidianament i de forma brutal contra el gènere femení. No estarien fent un exercici exagerat d'i-

maginació de l'horror. Aquest infern existeix, el seu nom és Ciudad Juárez, a l'Estat mexicà de Chihuahua.

VIOLACIONS I ASSASSINATS

Sergio González reporta en aquesta crònica les violacions i assassinats de dones a la frontera entre Mèxic i els Estats Units. Uns crims en què les autoritats s'han vist també involucrades i han processat falsos culpables per deixar impunes sicaris i sequaços. Ciudad Juárez, espai econòmic exemplar del neoliberalisme, s'ha convertit en un indret on la violència és present en el dia a dia amb el vistiplau oficial. Un lloc on les empreses nord-americanes instal·len factories amb mà d'obra barata i els narcotraficants es lucren amb un negoci depredador. De l'aliança entre aquest poder i la classe política ha nascut el dolor més inhumà que pot patir una persona. En el relat el periodista ens deixa ben clara aquesta simbiosi: “A Ciudad Juárez el crim organitzat ha arribat a cohabitar amb el poder econòmic. Els beneficis són mutus. L'un serveix a l'altre”.

Malgrat això, en la crònica es troba a faltar més interpretació dels fets; elements que guïin el lector en el marasme informatiu. González es remunta als temps de la llei seca nord-americana per explicar la fugida al sud de la frontera dels pròfugs de les restriccions. Tot i això, el cronista s'aboca ràpidament a presentar un riu de dades difícils de processar pel lector. González notifica la identificació de les víctimes, els llocs on es cometen les violacions i les morts, les dates i les hores, i altres detalls dels assassinats sense arribar a la pornografia expositiva, opció que és d'agrair. L'afany de posar noms i cognoms als ossos trobats al desert sembla ser causant de certa descurança en la redacció, sovint motejada amb terminologia d'informe policíac. Aquesta fatiga és mitigada per un índex final de personatges, de consulta sempre incòmoda.

La valentia està en l'excel·lent investigació i l'esforç per deixar constància dels fets sobre els quals s'han llançat espesses cortines de fum pel poder caciquil. Les versions oficials defensen que estan

resolts el vuitanta per cent dels més de tres-cents homicidis comesos contra dones de Ciudad Juárez. Tanmateix, Sergio González treu a la llum dades que susciten dubtes respecte a això. Aquesta opció agosarada li va costar més d'un atemptat físic i psicològic de les màfies, fets que explica en un capítol com a narrador protagonista. El relat és amenitzat, a estones, amb descripcions lúcides i exposicions de la fallida del sistema judicial mexicà que encara no ha pogut resoldre la situació.

ELS IMPULSOS MÉS FOSCOS

La destrucció de les dones pobres de Ciudad Juárez denota el nihilisme instal·lat en la societat moderna, els impulsos més foscos d'uns homes que poden sentir plaer aniquilant dones indefenses i la resignació d'un món que assisteix amb desdeny a la barbàrie. Uns fets que han de provocar una reflexió profunda sobre les mancances d'una societat que gira el cap davant d'una realitat nefasta. Potser no ha estat una errada treure els escrits de Nietzsche per reflexionar sobre una revolució possible per tornar a la fe en la vida, en la salut, l'humor i la força de la humanitat i no pas en la resignació, la malaltia, la submissió, la feblesa, la rutina i l'autocompassió; una revolució massa perillosa per a l'ordre establert.